

Đã có thể thành công, Chiến lược Ấn Độ-Thái Bình Dương tự do và mở buộc phải thuyết phục được các lãnh đạo trong khu vực rằng Hoa Kỳ đang xây dựng một trật tự khu vực đáng để tham gia. Quan trọng nhất là việc các nguyên tắc và ý tưởng mang tính cạnh tranh và Hoa Kỳ phải chứng minh được sự sẵn sàng công nhận khả năng thực hiện tầm nhìn của họ.

Các nhà lãnh đạo khu vực Ấn Độ-Thái Bình Dương lo ngại rằng Hoa Kỳ không có đủ cam kết và vai trò của mình ở khu vực.

Bên tháng trước, Ngoại trưởng Singapore Vivian Balakrishnan đã đưa ra tuyên bố rằng Singapore sẽ không tham gia chính sách này - Thái Bình Dương Mở và Tự Do (FOIP) bởi ông không biết những chi tiết cụ thể của chính sách này là gì.

Trên thực tế, cho đến thời điểm hiện tại, Hoa Kỳ vẫn chưa đưa ra bất kỳ kế hoạch cụ thể nào về FOIP. Vào thời điểm đưa ra tuyên bố có liên quan đến chính sách này, Tổng thống Donald Trump mới chỉ đưa ra một số điểm khởi đầu khai thác giữa hai bên và chi tiết khác trong bài phát biểu tại Hội nghị Thượng đỉnh Hợp tác Kinh tế Châu Á-Thái Bình Dương và trong một số kiến báo chí tại Bộ Ngoại giao. Ở thời điểm đó, cũng đáng chú ý chi tiết rằng Hoa Kỳ đang theo đuổi một trật tự quốc tế dựa trên sự hợp tác của các nước ASEAN. Tuyên bố của Quốc hội Hoa Kỳ vào ngày 15-5-2018 đã cung cấp một tuyên bố rõ ràng hơn về các nguyên tắc cho hai yếu tố “tự do” và “mở”, thế nhưng lại không nói rõ cách thức thực hiện để đạt được những nguyên tắc này.

Bộ trưởng Quốc phòng Hoa Kỳ James Mattis đã sử dụng bài phát biểu của mình tại Hội nghị Shangri-la để làm nổi bật tầm quan trọng trong việc các nước tại khu vực này - Thái Bình Dương hợp tác để hình thành tương lai của khu vực. Ông Mattis đã đề xuất bốn chủ đề chính của FOIP:

1. Mở rộng sự quan tâm vào vấn đề không gian biển;
2. Cải thiện khả năng tương tác giữa các đối tác;
3. Tăng cường thực chất việc thực thi luật pháp, xã hội dân sự, và quản trị minh bạch;
4. Phát triển các khu vực kinh tế tự nhân.

Những ý tưởng này sẽ đưa ra một bản phác thảo cho FOIP theo hướng mà Hoa Kỳ

mong muốn. Tuy nhiên, vấn đề là có bất kỳ sáng kiến cụ thể nào khi các lãnh đạo các quốc gia trong khu vực này thất sự tin tưởng để có thể đi theo.

Sự lo ngại lớn của các lãnh đạo khu vực này - Thái Bình Dương cũng rất dễ hiểu. Họ đã nhiều lần được Hoa Kỳ cam kết sẽ giúp đỡ, tuy nhiên kết quả của Al Qaeda vào năm 2001, những nỗ lực của Hoa Kỳ nhằm thúc đẩy những cam kết này không phải lúc nào cũng thuyết phục. Các lãnh đạo trong khu vực tiếp tục lo sợ Hoa Kỳ sẽ không hoàn toàn cam kết vai trò của mình ở khu vực này - Thái Bình Dương, bỏ phân tán chính sách trong cuộc khủng hoảng tiếp theo, và không có khả năng xây dựng một cấu trúc mạnh mẽ có thể duy trì sự ổn định khi đối mặt với căng thẳng gia tăng.

Vượt qua rào cản ngoại giao

Để có thể thành công, FOIP buộc phải thuyết phục được các lãnh đạo trong khu vực rằng Hoa Kỳ đang xây dựng một trật tự khu vực đáng để tham gia. Quan trọng nhất là việc các nguyên tắc và ý tưởng mang tính khả thi và Hoa Kỳ phải chứng minh được sự sẵn sàng cũng như khả năng thực hiện tầm nhìn của họ. Với việc các nhà hoạch định chiến lược, tuy Hoa Kỳ đã cho thấy được các mục tiêu và ý tưởng thực hiện, tuy nhiên điều mà các đối tác trong khu vực muốn thấy lại là các công cụ được sử dụng để thực hiện, điều mà đến thời điểm này vẫn chưa được tiết lộ.

Nỗi lo ngại của các nước khu vực trong việc tham gia vào cam kết mạnh mẽ của Hoa Kỳ cho thấy FOIP nên được triển khai một cách nhanh chóng. FOIP là hợp tác tự nguyện, do đó các công cụ sử dụng cho FOIP phải hòa hợp, gắn kết với các đối tác. Cách thực hiện chính sách nên khuyến khích các nước trong việc tham gia vào các sáng kiến mang tính chủ động duy trì trật tự mà FOIP theo đuổi để họ trở nên quen thuộc hơn trong việc hợp tác cùng chung mục đích đó. Ngoài ra, Chiến lược An ninh Quốc gia năm 2017 và các ý tưởng FOIP đặt ra yêu cầu với những hành động nhằm mở rộng các ưu tiên sức mạnh quốc gia như ngoại giao, thông tin, quân sự và kinh tế. Do đó, khi gắn kết các ưu tiên với nhau, những luận điểm này cho thấy các sáng kiến của Hoa Kỳ nhằm thúc đẩy FOIP cần thu hút trung tâm hơn, cần đa dạng, dễ tham gia và dựa trên lợi ích.

Bài viết này đề xuất việc Hoa Kỳ thúc đẩy các sáng kiến như mà các đối tác có thể tham gia dựa trên, dựa theo lợi ích mà họ mong muốn. Kế hoạch này cũng khuyến

khích các đ

L

Các qu

Thông qua các CCI, Hoa K

M

FOIP là một chính sách quan trọng trong v n đ này b i n l c xác đ nh các giá tr chung làm n n t ng cho s h p tác ch t ch h n trong khu v c, không ch v i v i đ ng minh c a h i p c mà còn c v i các đ i tác truy n th ng. Hoa K và các n c trong khu v c nên tìm ra nh ng l i ích c th mà các bên nh t trí và xây d ng các liên minh, không ph i b ng v i c ch n phe phái mà là l i ích, đ c bi t là l i ích chung v an ninh, n đ nh và t do theo đ u i s th nh v ng c a qu c gia.

Ph ng pháp ti p cân toàn vùng

Các v n đ xung quanh các liên minh đa ph ng d a trên l i ích có th đ c xây d ng d a trên các y u t s c m nh c a m t qu c gia, th nh ng l i không c n ph i th c hi n m t cách toàn di n. M i CCI c th có th m r ng s tham gia c a hai qu c gia ho c toàn b khu v c. i m kh i đ u t nhiên là th c thi pháp lu t, t p trung vào các v n đ c th. Trên th c t, v i c th c thi pháp lu t là m t l nh v c đã có s h p tác n i b t. Thay vì l p l i các di n đ n ho c các c ch chia s thông tin hi n có, CCI nên t p trung vào các hành đ ng b o v các l i ích tr c ti p trong v i c duy trì khu v c n - Thái Bình Dương m và t do.

Phòng ch ng n n buôn ng i (CTIP) là m t trong nh ng l nh v c mà h p tác qu c t đã di n ra, đ c bi t là trong v n đ giáo d c , chia s thông tin và h i ph c. T đó, v i c hình thành CCI đã tr thành m t đ i u t t y u t s h p tác. V i c th c hi n nhóm CCI cho CTIP có th mang hình th c t o ra các nhóm tu n tra v i thành viên t nhi u qu c gia khác nhau luân phiên đ i u hành m t lo t tàu thuy n ho t đ ng trên bi n. Nh ng cu c tu n tra này s đ c di n ra d a trên các thông tin thu th p liên quan đ n các l trình di chuy n các tàu buôn ng i và ng n ch n quá trình này di n ra. M c dù đã t p h p đ i m t m c đích c th- CTIP trên bi n- nhóm CCI này đã t ng c ng đ c các giá tr v t do và m c a cá nhân, qu c gia và th ng m i. Ng th i c ng nh th hi n cam k t c a Hoa K đ i v i m t k ho ch an ninh khu v c m i và t ng c ng t m quan tr ng c a các qu c gia trong khu v c v i t cách là thành viên tham gia và c ng là nh ng ng i có l i trong h p tác an ninh.

Các cu c tu n tra trên bi n luôn thu hút đ i v i các đ i tác b i ho t đ ng này không ch nh n m nh v i c t ng c ng m i quan h h p tác qu c t mà còn t p trung vào các đ tài chi n l c liên quan đ n môi tr ng bi n và kh n ng t ng tác. Các CCI bi n khác có th c ng c các h i p c qu c t ho c b o v các tuy n đ ng bi n qu c t nh m thúc đ y h th ng qu c t d a trên lu t l . Không ch

Vì vậy, các CCI trên biển còn tạo điều kiện cho các đối tác xây dựng các mối quan hệ, nâng cao kỹ thuật và các lộ trình hoạt động báo động khu vực năng động tác trong một cuộc khủng hoảng. Thêm vào đó, việc yêu cầu cắt giảm các chi phí và số dòng tiền thu một cách hiệu quả giúp khuyến khích các hoạt động như huấn luyện, vận động để các nguồn lực khác nhau của các nước đối tác. Tuy vậy, các sáng kiến FOIP có thể cần phải được thúc đẩy, nghĩa là mọi việc không chỉ dừng lại với việc tuân tra trên biển. Các nước cần phải hình thành các CCI để cao quy chuẩn lợi và hợp tác phát triển các phương pháp báo và những quy chuẩn lợi đó.

Thúc đẩy nguyên tắc giao dịch

Báo và các quy chuẩn cá nhân có ảnh hưởng trực tiếp đến ý tưởng phát triển khu vực tự nhân, bao gồm quy chuẩn giao dịch tài sản của các cá nhân theo một hệ thống quốc tế tự do và mở. Các doanh nghiệp thường gặp các rào cản thuế quan và hàng rào phi thuế quan có trong và ngoài nước. Vì vậy, hiện nay hàng chục các doanh nghiệp tiếp cận với các thị trường giao dịch, nơi được cho là điểm đến cho các khoản đầu tư và nguồn thu lợi nhuận. Nói cách khác, các quốc gia đang đứng trên đà phát triển kinh tế cho các cá nhân tham gia vào bất kỳ giao dịch thường mới nào diễn ra trong thềm quy chuẩn của mình.

Tự do hoá thường mới theo FOIP không nên được đưa ra bởi hàng trăm đối biểu đến từ các nước khác nhau khi mà họ đang nỗ lực để được các thỏa thuận toàn diện. Xét cho cùng, các giao dịch thường mới quốc doanh vẫn thuộc phạm vi quản lý của nhà nước. Việc tự do hoá thường mới thông qua các hiệp ước của chính phủ dù sao vẫn tốt hơn là không bao giờ tự do hoá thường mới. Tuy nhiên, các hiệp định thường mới vẫn có sự can thiệp của nhà nước, với việc các quan chức lựa chọn kỹ thuật và ngừng thua vớt một kinh tế.

Nhóm CCI với tự do kinh tế có thể được xây dựng bằng cách chọn một loại hàng hoá hay dịch vụ có thể và tuyên bố Hoa Kỳ sẽ loại bỏ tất cả các thuế quan đối với bất kỳ nền kinh tế nào sẵn sàng làm điều tương tự. Khi một đối tác đồng ý, sang kiến đó sẽ trở thành CCI và bất kỳ nước nào trong khu vực cũng có thể tham gia cam kết theo điều kiện quy chuẩn chung của họ. Mục đích là các lợi ích với tự do kinh tế và mở cửa cho các hàng hoá hay dịch vụ được đưa ra. Tiếp theo, thuế quan hoặc các rào cản thường mới sẽ được xóa bỏ và một CCI khác sẽ được hình thành. Khi công đồng phát triển, sự minh bạch của các yếu tố kinh tế cá nhân sẽ bắt đầu kết nối với các quốc gia nhanh hơn bất kỳ sáng kiến nào do nhà nước trực tiếp hoạch định, và sẽ mang lại lợi ích lớn hơn cho tất cả các đối tác liên quan.

Cách tiếp cận này và các bên sẽ thay đổi bên chốt và sẽ tham gia của Hoa Kỳ trong khu vực. Thay vì thuyết giảng về những lợi ích của nền kinh tế tự do, Hoa Kỳ sẽ chứng minh bằng cách thiết lập các mối quan hệ các bên đều có lợi. Những người tìm thấy lợi ích chung trong hợp tác sẽ được hưởng những lợi ích, đó chính là một cách quảng cáo cho giá trị của một An Ninh - Thái Bình Dương mạnh và tự do.

Một An Ninh - Thái Bình Dương dựa trên lợi ích

Theo những gì Tổng thống Donald Trump đã phát biểu tại Hội nghị thượng đỉnh về Hợp tác Kinh tế Châu Á- Thái Bình Dương năm ngoái, ông hy vọng các nhà lãnh đạo trong khu vực sẽ đạt lợi ích quốc gia của mình lên hàng đầu. Việc một nhà nước bỏ qua lợi ích riêng của mình không chỉ là một trong những quy tắc lợi chính đáng mà đó còn là tiền đề cần thiết cho một mối quan hệ hợp tác thành công. Chỉ khi xác định được điểm song trùng lợi ích thì các bên mới có thể giao dịch hay hợp tác, mang đến lợi ích cho tất cả các bên. FOIP thúc đẩy những ý tưởng này bằng cách ủng hộ các cá nhân và quốc gia không bị khuất phục trước những hành động cưỡng ép và được tự do mua sắm lợi ích.

Tổng thể, FOIP thúc đẩy sự cởi mở, không bị cản trở nhằm tạo dựng các mối liên kết cần thiết cho phát triển thương mại và hợp tác hiệu quả. Tuy nhiên, với các thông tin hiện tại của FOIP, thì sáng kiến này vẫn còn thiếu các công cụ để thực hiện tầm nhìn An Ninh - Thái Bình Dương dựa trên lợi ích. Các CCI có thể sẽ là câu trả lời, đây sẽ là các phương tiện chiến lược giúp FOIP gắn kết các nước trong khu vực với nhau thông qua quá trình hợp tác.

Khi Hoa Kỳ mở rộng trên khắp lục địa Bắc Mỹ, nhà lý luận chính trị người Pháp ông Alexis de Tocqueville bắt đầu mô tả cách hình thành từ các hiệp hội đa dạng, được lập và đan xen, từ các nhóm đan xen từ câu lạc bộ thương mại cho đến các đảng phái chính trị trong thời kỳ đầu của một Hoa Kỳ theo xu hướng Công Hoà, tất cả được hòa quyện thành một kết cấu ổn định từ các nhóm khác nhau, dựa trên hợp tác vì lợi ích chung. Tổng thể như ví dụ của Hoa Kỳ, CCI có thể xây dựng một khu vực An Ninh - Thái Bình Dương thành một nhóm có lợi ích chung với mục đích bảo vệ an ninh khu vực, tạo sự ổn định cho các nước tham gia và cho phép họ theo đuổi các lợi ích kinh tế quốc gia trong một môi trường tương tác tự do và thương mại mở.

Đảm bảo môi trường mà có thể tồn tại lâu dài, một nền tảng vững chắc là điều cần thiết, không chỉ đối với FOIP nói chung mà còn cần phải giúp gắn kết các nhóm CCI vào cùng một khuôn khổ. Do đó, ASEAN sẽ trở thành tổ chức đứng ở trung tâm khu vực Ấn Độ-Thái Bình Dương và đảm bảo những bước đi đúng sẽ được ghi quyết qua các cuộc đàm phán và có sự tôn trọng đối với các thành viên. Vai trò là đối tác an ninh toàn khu vực, Hoa Kỳ cần phải hợp tác chặt chẽ với ASEAN để đảm bảo các nguồn thành viên tin tưởng vào cách tiếp cận khu vực này, hình thành thêm nhiều CCI đan xen và phải gắn kết với một loạt các diễn đàn đàm phán ASEAN.

Việc xây dựng dựa trên tiến trình hợp tác, đàm phán, liên kết tự do và tìm kiếm lợi ích chung, ASEAN có thể sẽ là bộ khung, trong đó FOIP sẽ là chốt liúu hình thành nên toàn bộ bức tranh. Nếu không có các sợi dây liên kết, thì rất khó để FOIP và ASEAN tạo được ảnh hưởng lên cấu trúc an ninh khu vực. Do đó, các nhóm CCI chính là những công cụ có giá trị giúp gắn kết khu vực lại với nhau, hành động theo những ý tưởng mà Bộ trưởng Quốc phòng Mỹ Mattis đã vạch ra, đồng thời đặt được các nguyên tắc giúp biến FOIP thành tổ chức đi kèm theo luồn thành một cấu trúc an ninh khu vực mới và mang tính hợp tác.

Bài viết thể hiện quan điểm riêng của tác giả, không thể hiện chính sách hay lập trường chính thức của Trung tâm Nghiên cứu An ninh Châu Á- Thái Bình Dương Daniel K. Inouye (APCSS), Bộ Quốc phòng, hay Chính phủ Hoa Kỳ.

Trung tá McDonald là sĩ quan điều khiển xe tăng chiến đấu và là quân nhân Sĩ quan Phụ trách Trung Quốc thuộc Lực lượng Thủy quân Lục chiến Hoa Kỳ. Ông từng giữ vai trò tư vấn và tham gia nhiều chương trình hoạt động tại Ấn Độ- Thái Bình Dương. Hiện ông Giáo sư quân đội tại Trung tâm Nghiên cứu An ninh Châu Á- Thái Bình Dương Daniel K. Inouye, Honolulu, Hawaii. Bài viết được đăng trên [The National Interest](#)

Lê Khanh (dịch)

Trần Quang (hiệu đính)